

Warszawa, 14-11-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

II.519.1051.2023.PS

Pan

Nadinspektor Paweł Dzierżak

Komendant Stołeczny Policji

ul. Nowolipie 2

00-150 Warszawa

Szanowny Panie Komendancie,

Uprzejmie dziękuję za nadesłanie mi „Sprawozdania z przeprowadzonych czynności wyjaśniających w sprawie oceny podjętych przez funkcjonariuszy Oddziału Prewencji Policji w Warszawie w dniu 19 września 2023 roku czynności służbowych wobec Posłanki na Sejm RP Kingi Gajewskiej w trakcie spotkania Prezesa Rady Ministrów z mieszkańcami odbywającego się w parku miejskim na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Otwocku” (RCzW-71/23), dalej „sprawozdanie”. Lektura tego sprawozdania nasuwa szereg wątpliwości dotyczących prawidłowości czynności funkcjonariuszy Policji podjętych wobec Posłanki Kingi Gajewskiej.

W mojej ocenie, opartej na analizie materiałów dostępnych w tej sprawie, funkcjonariusze Policji nie mieli podstaw do podjęcia interwencji. W sprawozdaniu wskazano, że podstawami takimi było zachowanie kobiety, która po rozpoczęciu spotkania Prezesa Rady Ministrów z mieszkańcami Otwocka „zaczęła wykrzykiwać hasła przez urządzenie nagłaśniające, zakłócając krzykiem i hałasem spokój oraz porządek w miejscu publicznym”, czym naruszyła dyspozycję art. 51 k. w.

W związku z tym wskazać należy, że zachowanie to nie wypełniało znamion wykroczenia z art. 51 k.w., polegającego na zakłócaniu spokoju, porządku publicznego, spoczynku nocnego albo wywołaniu zgorzenia w miejscu publicznym krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem. Do wskazanego w sprawozdaniu „wykrzykiwania haseł przez urządzenie nagłaśniające” doszło bowiem w porze dziennej, w przestrzeni publicznej, w pobliżu zgromadzenia, na którym również używane były urządzenia nagłaśniające. Przedmiotem ochrony określonym w art. 51 k.w. jest prawo do niezakłóconego spokoju i porządku publicznego oraz niezakłócony spoczynek nocny, które nie powinny być zakłócone zachowaniami wykraczającymi poza ogólnie czy też zwyczajowo przyjęte normy zachowania się (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., sygn. akt IV KK 219/18, Lex nr 2671214). Możliwość natychmiastowego (spontanicznego) odpowiedzenia w sposób pokojowy na inne zgromadzenie stanowi zaś istotny element konstytucyjnej wolności zgromadzeń (art. 57 Konstytucji RP). W związku z tym, spontaniczne zgromadzenie stanowiące reakcję na inne zgromadzenie powinno być traktowane jako spodziewana cecha demokracji. Władze powinny chronić i ułatwiać odbywanie takich spontanicznych zgromadzeń tak długo, jak długo mają one pokojowy charakter. Dlatego też opisane w sprawozdaniu zachowanie, polegające na realizacji konstytucyjnej wolności, w sposób oczywisty nie wykraczało poza przyjęte normy zachowania, skoro normą zachowania w zakresie zgromadzeń publicznych jest możliwość natychmiastowej odpowiedzi na inne zgromadzenie organizowane w przestrzeni publicznej.

W konsekwencji nie zmaterializowała się też określona w art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171 ze zm.) przesłanka uzasadniająca podjęcie czynności przez policjantów, w rezultacie nie było także podstaw do wykonania czynności w postaci legitymowania w celu ustalenia tożsamości (art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o Policji). Oznacza to także, że Pani Posłanka nie miała obowiązku udzielenia policjantom wiadomości lub dokumentów dotyczących jej tożsamości lub wykonywanej przez nią funkcji publicznej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, według którego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 29 października 2011 r., sygn. akt III KK 291/11; 26 marca 2021 r., sygn. akt II KK 40/21; 31 marca 2021 r., sygn. akt II KK 422/20) w sytuacji, gdy funkcjonariusz Policji żąda w ramach legitymowania podania danych osobowych, gdy nie ma do tego podstawy prawnej, obywatel może odmówić podania tych danych (wylegitymowania się) bez poniesienia konsekwencji prawnych.

Kolejne zastrzeżenia dotyczą tej części sprawozdania, w której stwierdza się (s. 15), „iż funkcjonariusze stosowali siłę fizyczną w postaci technik transportowych po podjęciu interwencji wobec sprawcy wykroczenia do momentu jej doprowadzenia do pojazdu służbowego. Po ustaleniu tożsamości ustała przesłanka do użycia środka przymusu bezpośredniego i policjanci wówczas odstąpili od jego stosowania. Dopiero w momencie ustalenia tożsamości w postaci okazania legitymacji poselskiej funkcjonariusze uzyskali informację, iż osoba wobec której wykonują czynności jest Posłanką na Sejm RP. Zatem nie można mówić w tym przypadku o stosowaniu przymusu wobec posła. Ponadto należy zauważyć, iż doprowadzenie sprawcy wykroczenia do pojazdu służbowego w celu ustalenia tożsamości nie jest zatrzymaniem w rozumieniu procesowym i nie wymaga sporządzenia protokołu zatrzymania. Zatem w tym zakresie należy uznać, iż funkcjonariusze wykonując czynności służbowe działali na podstawie przepisów obowiązującego prawa.”

Po pierwsze, jest oczywiste, że stwierdzenie, iż nie zastosowano środków przymusu bezpośredniego wobec posłanki, nie jest prawdziwe, przeczą temu bowiem fakty. Stąd też przedmiotem rozważań w ramach czynności wyjaśniających powinno być wyłącznie to, czy w tym przypadku zastosowanie środków przymusu bezpośredniego wobec posłanki stanowi przewinienie dyscyplinarne polegające na naruszeniu dyscypliny służbowej. W tym kontekście budzą wątpliwości oświadczenia policjantów dotyczące braku wiedzy o statusie prawnym osoby, wobec której podejmowano interwencję. W swoich publicznych wypowiedziach sama Posłanka twierdzi, że informowała interweniujących funkcjonariuszy, iż jest posłanką na Sejm RP, jednak nie mogła się wylegitymować, ponieważ funkcjonariusze uniemożliwili jej to, trzymając ją za ręce. Niezależnie od tego z filmów dostępnych w Internecie¹ wynika, że o statusie posłanki informowały policjantów inne osoby, między innymi obecny na miejscu Poseł Paweł Zalewski. Informacje te były jednak ignorowane przez policjantów. Okoliczności zdarzenia – w tym w szczególności zachowanie osób postronnych - w żadnej mierze nie uniemożliwiały sprawdzenia na miejscu, w którym

---

¹ Np. pod adresem

https://twitter.com/MGolbik/status/1704172315129286751?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1704172315129286751%7Ctwgr%5Eaf9acea103ca70ee5c6900ff6e04ca1f91a38d68%7Ctwcon%5Es1 &ref_url=https%3A%2F%2Foko.press%2Fna-zywo%2Fwybory-na-zywo-oko-press%2Fakcja-zatrzymania-poslanki-gajewskiej-kierownik-nadkomisarz-dusiciel-a-policja-klamie (7 oraz 37 i następane sekundy nagrania).

rozpoczęto interwencję, prawdziwości tych informacji poprzez poproszenie, aby Posłanka okazała legitymację.

W efekcie podjętych czynności doszło też do pozbawienia Posłanki Kingi Gajewskiej wolności poprzez zamknięcie jej w pojeździe policyjnym.

W związku z tym wskazać trzeba, że od momentu powzięcia informacji pochodzącej od samej Posłanki bądź osób trzecich, iż osoba, wobec której policjanci podejmują interwencję, może korzystać z przywileju nietykalności parlamentarnej, policjanci kontynuując ową interwencję bez uprzedniego zweryfikowania tej informacji, godzili się z możliwością popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. W myśl zaś art. 132a pkt 1 ustawy o Policji przewinienie dyscyplinarne jest zawinione wtedy, gdy policjant przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi.

Po drugie, zawarte w przytoczonym fragmencie sprawozdania stwierdzenie, że doprowadzenie sprawcy wykroczenia do pojazdu służbowego w celu ustalenia tożsamości nie jest zatrzymaniem, w przypadku osoby posiadającej status posła, nie znajduje potwierdzenia w obowiązującym prawie. Jak już wskazano w piśmie do Pana Komendanta z dnia 20 września 2023 r., z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2022 r. poz. 1339) wynika, że poseł nie może być zatrzymany lub aresztowany bez zgody Sejmu lub Senatu, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa i jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Przepis ten wyklucza więc zatrzymanie posła nawet ujętego na gorącym uczynku, gdy podejrzewany on jest o popełnienie wykroczenia. Art. 10 ust. 2 tej ustawy rozszerza natomiast zakres nietykalności parlamentarnej. Zakaz zatrzymania, o którym mowa w art. 10 ust. 2 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora obejmuje bowiem również wszelkie formy pozbawienia lub ograniczenia wolności osobistej posła przez organy stosujące przymus. Formę ograniczenia wolności osobistej wobec posła stanowi zaś zastosowanie wobec niego środków przymusu bezpośredniego, środki te są bowiem stosowane w celu wymuszenia określonego zachowania jednostki, co oznacza ingerencję w sferę wolności osobistej. Zatrzymanie, o którym mowa w ustawie o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ma więc o wiele szerszy zakres niż na gruncie przepisów prawa karnego procesowego. Należy więc je rozumieć nie tylko jako osadzenie, choćby chwilowe, w miejscu odosobnienia, ale także jako przymuszenie do pozostawania lub opuszczenia określonego miejsca. Oznacza to, że w sprawie tej funkcjonariusze Policji dokonali zatrzymania posłanki wbrew zakazowi wynikającemu z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora.

Ze sprawozdania nie wynika też, że o zatrzymaniu Posłanki został powiadomiony Marszałek Sejmu, chociaż art. 10 ust. 3 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora nakazuje to uczynić niezwłocznie.

Przekazując powyższe spostrzeżenia uprzejmie proszę Pana Komendanta stosownie do art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058) o ponowną analizę przedmiotowej sprawy w kontekście odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonariuszy oraz o poinformowanie mnie o zajętych stanowisku oraz o podjętych działaniach.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/